

Retabel van het klooster Berg Sion

Een retabel is een schilder- of beeldhouwwerk. Het werd geplaatst op een altaar in een kapel of kerk of bevestigd achter een altaar tegen de muur. Aan het eind van de middeleeuwen werd het vervaardigen en plaatsen van retabels populair. In het Stadhuismuseum in Zierikzee is een dergelijke retabel te zien. Het is een fraai kunstwerk.

Het klooster Berg Sion, dat gelegen was aan de Kloosterweg naar Noordgouwe, werd in 1434 gesticht. Het klooster behoorde tot de orde van de Kartuziers, die zich kenmerkte tot een leven in afzondering. Tot de gebouwen behoorde onder meer een kapel voor het bidden en zingen door de kloosterlingen en waar de mis werd bediend. Het was het enige klooster van deze orde in Zeeland. De plaats waar het klooster werd gevestigd, was bewust op afstand van het dorp Noordgouwe en van de stad Zierikzee. De retabel werd in 1803 door mr.

N.C. Lambrechtsen geschonken aan het Zeeuws Genootschap der Wetenschappen. Jarenlang was het te zien in het Zeeuws Museum te Middelburg. De familie Lambrechtsen stamde uit Zierikzee en mogelijk is dat de reden dat het kunstwerk bij deze Vlissingse regent terecht kwam. Uit welk jaar de retabel dateert is onbekend en dat geldt ook voor de maker. Vermoedelijk is het uit de tweede helft van de vijftiende eeuw. Het heeft een houten ombouw. De voorstelling en overige versieringen zijn van albast. De voorstelling betreft de verheerlijking van Christus op de berg. Christus is vergezeld van Mozes, te herkennen aan de stenen met de Tien Geboden in zijn arm, en Elia, gekleed in het gewaad van een profeet. Alle drie staan op een wolk. Deze episode uit het leven van de Heiland is te vinden in drie van de vier evangeliën. Zowel Matthéüs (17:1-13), als Markus (9:2-13) en Lukas (9:28-36) geven een levendige beschrijving. De traditie wil dat het hier gaat om de berg Thabor, maar die naam wordt niet genoemd. Ook is de suggestie geopperd dat Elia een karmelietenhabijt zou dragen. Maar die poging om Elia postuum in een kartuizer monnik te veranderen, kunnen we beter ter zijde leggen.

Aan de onderzijde zien we de discipelen Petrus, Johannes en Jacobus. Vanwege de fel glinsterende gedaante van Christus – in de Bijbel staat dat Zijn aangezicht blonk als de zon – proberen zij met hun handen hun ogen te bedekken. Overigens is een van de

(foto: Eric Bontekoe; Collectie: Stadhuismuseum, Zierikzee)

handen verdwenen; het is de enige beschadiging. Waarom waren Mozes en Elia bij Christus? Daarvoor zijn verschillende verklaringen. Een daarvan is dat Mozes en Elia veertig dagen hadden gevestigd en beiden hadden wonderen gedaan. Daarmee waren het voorbeelden van Christus, die na Zijn opstanding veertig dagen op aarde bleef tot Zijn hemelvaart. Bovendien stierf Elia niet, maar werd opgenomen in de hemel, net zoals Christus, en Mozes' graf is nooit gevonden. Het Oude en Nieuwe Testament worden door hen aan elkaar verbonden; zie

het laatste hoofdstuk van het laatste boek van het Oude Testament, Maléachi 4.

Mozes en Elia hoorden in hun leven God spreken. Daar, op de berg, sprak God opnieuw, nu over Christus: 'Deze is Mijn geliefde Zoon; hoort Hem'. De Engelse theoloog Matthew Henry merkt daarover op: 'het was de beste tijding, die ooit van de hemel tot de aarde is gekomen, sedert de mens heeft gezondigd'. Voor de tweede keer bevestigde God dat Jezus Christus Zijn Zoon was. De eerste keer was na de doop van Christus door Johannes de Doper toen het klonk: 'Deze is Mijn geliefde Zoon, in dewelke Ik Mijn welbehagen heb'.

